

Kursplan

Fakulteten för samhällsvetenskap

Institutionen för pedagogik och lärande

1YL001 Skolans och yrkesutbildningens historia, värdegrund och samhälleliga villkor, 15 högskolepoäng

The history of school and vocational education, its value base and social conditions, 15 credits

Ämnesgrupp

Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1N

Fastställande

Fastställd 2011-05-02.

Reviderad 2024-03-19. På grund av att en bok utgått från förlaget ersätts denna med en annan bok.

Kursplanen gäller från och med hösttermin 2024.

Förkunskaper

Grundläggande behörighet samt kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper förvärvade genom yrkeserfarenhet, högskoleutbildning eller annan eftergymnasial utbildning eller en kombination av dessa.

Mål

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- beskriva förändringen av ungdomsgymnasiet och vuxenutbildningens styrning och organisation ur ett historiskt och läroplansteoretiskt perspektiv med särskilt fokus på yrkesutbildning samt relatera till samhälleliga villkor som präglat och i dag påverkar skolväsendets organisation och uppdrag

- beskriva och redogöra för olika kunskapstraditioner och kunskapsformer samt beskriva hur normer och värderingar i synen på kunskap förändrats över tid
- beskriva och problematisera läraruppdraget och lärarens olika roller i förhållande till relevanta styrdokument och till arbetet inom utbildnings- och skolväsendet
- redogöra för och problematisera frågor om demokrati och skolans demokrati- och värdegrundsuppdrag
- tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt vad gäller formulering av forskningsfrågor, källkritik och grundläggande akademiskt skrivande
- tillämpa ett projektorienterat arbetssätt
- visa förmåga till kommunikativ kompetens i lyssnande, talande och skrivande till stöd för det egna lärandet samt att iscensätta en undervisningssituation
- resonera om olika typer av digitala medier och representationsformer samt diskutera dess betydelse för verksamheten i skolan

Innehåll

Kursen utgår från den studerandes tidigare yrkeserfarenhet och den studerandes eget lärande står i centrum. Det övergripande syftet med kursen är att den studerande skall utveckla kunskap och förståelse för skolväsendets och yrkesutbildningens framväxt och organisation ur ett historiskt perspektiv relaterat till skolan av i dag. Kursen omfattar en mer fördjupad genomgång av det svenska offentliga skolväsendets utveckling med särskilt fokus på yrkesutbildning. Centrala delar är de historiska och samhällsliga villkor som präglat och ännu i dag påverkar skolväsendet, dess styrning och organisation, dess demokratiska uppdrag, värnandet om de mänskliga rättigheterna, värdegrundsfrågor som varit och alltjämt är aktuella samt skolväsendets bidrag till kunskaper om en hållbar utveckling. Kursen behandlar olika kunskapstraditioner och kunskapsbegrepp för att få en förståelse för tidstypiska normer och värderingar i synen på kunskap samt deras förändring över tid.

Professionsbas och professionell progression

I anslutning till de historiska perspektiven på skolväsendets organisation, styrning och värdegrund medvetandegörs och problematiseras komplexiteten i läraruppdraget och lärarens olika roller för att ge perspektiv på yrkeslärarrollen och förbereda de studerande för VFU i kommande kurser. Genom medvetenhet och sammanhangsförståelse möjliggörs ett hållbart pedagogiskt och didaktiskt arbete i enlighet med gymnasieskolans och vuxenutbildningens samhällsuppdrag.

Kursen introducerar den studerande för grundläggande begreppsbildning kring yrkeskunnande, forskningsområdets kunskapsteoretiska bas samt metoder för att kunna artikulera, synliggöra och exemplifiera yrkeskunnande.

Läsande, lyssnande, samtalande och skrivande som grundstenar i språklig kompetens ingår i kursen, i synnerhet muntlig och skriftlig presentation inom högre utbildning, men också former av reflekterande skrivande och samtal. Genom detta sker även en förberedelse av den didaktiska förmåga som krävs i läraruppdraget. Vad avser digital kompetens fokuserar kursen på förmågan att kunna hantera olika former av verktyg och resurser för studier och undervisning som finns på Internet samt olika typer av digitala medier/representationsformer.

Vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig progression

Kursen introducerar vetenskapligt förhållningssätt och grundläggande projektmetodik i teori och tillämpning. Tyngdpunkten ligger på formulering av forskningsfrågor, källkritik och litteraturstudier. Den studerande tränas att genomföra, bearbeta och redovisa undersökningar. I samband med skriftliga redovisningar tränas det akademiska skrivandet med tonvikt på att sakligt och korrekt kunna redovisa och kommentera vetenskapliga källor samt utveckla förmågan att kritiskt granska och kommentera lästa texter. Den studerande genomför ett projektarbete om yrkesutbildningens styrning och organisation ur ett historiskt perspektiv.

Undervisningsformer

Undervisningen bedrivs i form av föreläsningar, projektarbete, litteraturstudier och seminarier. Samarbeta och projektorienterat arbetssätt utgör grunden för kunskapsinhämtandet. Arbetssätten förutsätter att den studerande är aktivt deltagande i både individuellt arbete och i grupp. Kursen bedrivs som distansstudier och med IT-stöd, samt med ett antal fysiska träffar.

Obligatorisk närvaro förekommer under hela eller delar av kursen och detta framgår av studiehandledningen.

Examination

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

Examinationer sker genom aktivt deltagande på seminarier och genom skriftliga och muntliga tentamen och redovisningar.

För betyget Godkänd krävs att kursens mål är uppfyllda. På tre av kursens fyra provmoment är det möjligt att erhålla betyget Väl godkänd. För att få detta betyg på hel kurs krävs att minst 7 av dessa 12 hp har bedömts med betyget Väl godkänd.

Skola och yrkesutbildning igår och idag, 3 hp (U-VG)

Examination sker genom två skriftliga uppgifter.

Kunskap, reflektion och praxis, 3 hp (U-G)

Examination sker genom en skriftlig uppgift, ett loggboksinslägg och en skriftlig gruppuppgift.

Läraruppdraget och skolan som samhällelig institution, 4 hp (U-VG)

Examination sker genom tre individuella uppgifter och ett seminarium.

Vetenskaplighet och kvalitetsinriktat arbetssätt, 5 hp (U-VG)

Examination sker genom en projektrapport som redovisas muntligt och skriftligt, samt genom loggboksinslägg.

Kursvärdering

Kursvärdering genomförs kontinuerligt muntligt och/eller skriftligt under kursens gång. Efter avslutad kurs genomförs en kursvärdering som sammanställs skriftligt och återkopplas till de studenter som gått kursen samt presenteras tillsammans med eventuellt vidtagna åtgärder för studenterna nästa gång kursen ges. Sammanställningen redovisas för aktuella institutionsorgan och för berört programråd, samt arkiveras av kursansvarig institution.

Övrigt

Eventuella merkostnader i samband med uppgifter och dylikt bekostas av den enskilde

studerande.
Kursen ingår i Yrkeslärarprogrammet.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Obligatorisk litteratur

Andersen, Erling S. & Schwencke, Eva (2013). *Projektarbete: en vägledning för studenter*. Lund: Studentlitteratur (226 s). ISBN: 9789144089133.

Bie, Kristin (2014). *Reflektionshandboken för pedagoger*. Malmö: Gleerups. (122 s). ISBN: 9789140688255.

Broady, Donald (2007). *Den dolda läroplanen*. Kritisk utbildningstidskrift 127 (KRUT 3/2007) (delar av). Tillgänglig på internet.

Broberg, Åsa (2014). *Utbildning på gränsen mellan skola och arbete: pedagogisk förändring i svensk yrkesutbildning 1918-1971*. Stockholm: Institutionen för pedagogik och didaktik, Stockholms universitet (delar av). ISBN: 9789174479386. Tillgänglig på internet.

Carlström, Inge & Carlström Hagman, Lena-Pia (2007) *Metodik för utvecklingsarbete och utvärdering*. Lund: Studentlitteratur (447 s). ISBN: 9789144038247.

Fejes, Andreas; Muhrman, Karolina & Nyström, Sofia (red). (2020) *Om vuxenutbildning och vuxnas studier: en grundbok*. Lund: Studentlitteratur (delar av). ISBN: 9789144133294.

Gustavsson, Bernt (red). (2004) *Kunskap i det praktiska*. Lund: Studentlitteratur (223 s). ISBN: 9144035144 alt. 9789144035147.

Jormfeldt, Johanna. (2011) *Skoldemokratins fördolda jämställdhetsproblem: Eleverfarenheter i en könssegregerad gymnasieskola*. Växjö: Linnéuniversitetet (delar av). ISBN: 9789186491604. Tillgänglig på internet.

Nihlfors, Elisabeth (2012). *Lärarens dubbla uppdrag: enligt den nya skollagen*. Stockholm: Natur & Kultur, (192 s). ISBN: 9789127130074.

Nilsson, Anders. Tillväxt, sortering och fördelning. Utbildningspolitikens dilemma. I: Selander, Staffan (red) (2003). *Kobran, nallen och majjen. Traditioner och förnyelse i svensk skola och skolforskning*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. Liber (s 319-330). ISBN: 9185128031. Tillgänglig på internet.

Olofsson, Jonas (2010). *Krisen i skolan: utbildning i politiken och praktiken*. Umeå: Borea (222 s). ISBN 9789189140660.

Sandin, Bengt. Skolan, barnen och samhället i ett historiskt perspektiv. I: Selander, Staffan (red). (2003). *Kobran, nallen och majjen. Traditioner och förnyelse i svensk skola och skolforskning*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. Liber (s 55-69). ISBN 9185128031. Tillgänglig på internet.

Skolverket (2018). *Digitaliseringen i skolan: möjligheter och utmaningar*. Stockholm. (83 s). ISBN 9789175593227. Tillgänglig på internet.

Skolverket (2022). *Läroplan för gymnasieskolan*. Tillgänglig på internet.

Skolverket (2022). *Läroplan för vuxenutbildningen*. Tillgänglig på internet.

Skolverket (2022). *Ämnesplaner och kurser i gymnasieskolan*. Tillgänglig på internet.

Skolverket (2013). *Förskolans och skolans värdegrund – förhållningssätt, verktyg och metoder*. Stockholm: Fritzes. ISBN: 9789186529277. Tillgänglig på internet.

Åmossa, Karin (red). (2007). *I kunskapens namn: en antologi om kunskap, makt och kreativitet*. Stockholm: Lärarförbundet (74 s) Tillgänglig på internet.

Dessutom tillkommer kompendietexter och vetenskapliga artiklar, samt valbar litteratur som den studerande självständigt söker och sedan väljer i samråd med lärare på kursen.